

57.782

Просвітні Листки
Січових Стрільців.

ВІСЬКО Й ПОЛІТИКА

Написав

Д-р ОСИП НАВАРУК
Член Сталевської Ради.

Кроківськ, друк. М. ЦИЖКА, 1919.

У4,8(242)4

Львівська державна
наукова бібліотека

№

4058

16(16) 06 37782-54418
Народ наш, мов дитя сліпее зроду,
Ніколи світа сонця не видав,
За ворогів іде в огонь і в воду,
Катам своїх поводитирів оддав.
Одвага наша, меч политий кровю,
Брязчить у піхвах, ржа його взяла,
Чия рука, порушена любовю,
Той меч із піхвів видобуть здола?
Леся Українка.

6/47
Львів. Бібліотека
АН. УРСР
Військо й політика.

Військо це озброєна сила, яка має **своє завдання**: боронити Рідний Край перед чужими завоювниками й удержувати лад і порядок внутрі. Це завдання ясне, означене-й дуже велике. Воно таке велике, що взагалі не мож представити собі більшого завдання. Чим вище стоїть якесь військо, чим воно краще й краще, тим більше займається воно лише приготуванням до виконування свого єдиного завдання: витворити як найбільшу боєву силу, міцно дисципліновану.

А що таке політика? Політика це

дбання про справи публичні, загальні. Політика може бути усяка: громадська й волосна, губерніяльна й державна. Хто займається тільки тим, щоб витворити добрий лад у своїй громаді, волости та губернії, цей робить політику громадську, волосну, губерніяльну. А хто інтересується справами цілої держави, цей займається вже великою політикою.

Державна політика це справа дуже складна. Вона складається з двох великих хоч тісно з собою звязаних ділів: з політики внутрішньої й закордонної. Кожний з цих ділів знов складається з цілого ряду незвичайно складних і трудних справ. І так політика внутрішньо-державна му- сить мати на оці передовсім справу доброї адміністрації (управи) в нутрі держави. Ця політика має дбати про виховання добрих і справедливих чиновників, про відповідний поділ краю на адміністративні округи, про накраний сістем (лад) управи цими округами, про це, щоб чиновників не було ні

за мало, ні за багато, щоб вони Підпорятковувались одні одним, щоби справно дбали про всякі потреби держави й населення і т. д.

Рівно важна політика економічно-фінансова, себто господарсько-скарбова. Коли цей рід державної політики занедбаний, тоді неможлива ні добра адміністрація, ні добра загранична політика, ні навіть неможливо створити добре військо, словом—тоді ціла держава слаба й хилиться до упадку. Чому? Бо Держава потребує багато матеріяльних (головно грошових) засобів. Печатання грошей не досить, щоб забезпечити добрий хід державним справам; буває як раз противно: надмірне печатання папервих грошей (яке розпочали большевики) причиняється до зруйнування народньої господарки так само, як надмірне підписування векселів. Значить—ек номічно фінансова господарка повинна тільки в міру випускати грошові знаки і дбати щоб її гроші мали високий курс і в краю і за кордоном. А це буде

тільки тоді, коли держава провадить взагалі добру господарку, особливо торговельну. На це щоб, провадити добру господарку, треба мати передовсім добрих чиновників. Таким чином економічно фінансова політика тісно вяжеться з адміністративною політикою в найширшій розумінні цього слова. А знов адміністративна справа ніколи не буде добре поставлена, заки нема **добрих** шкіл від найнищих до найвищих, Чому? Бо коли не освітять народа тоді не видобудуть з нього ні добрих солдатів, ні добрих чиновників, ні добрих хазяїнів, ні добрих купців, ні добрих політиків ні добрих майстерів, словом—тоді неможлива в державі, ні добра господарка, ні добра адміністрація, ні добра політика в нутрі й перед світом, за кордоном. Тоді закорінюється в державі злодійство і хабарництво і держава мусить роспадатися. Це получене зі страшним терпінням для всего населення, що ми бачили власними очима на розкладі старої царської Росії.

Щоб утворити добрі школи, на це треба передовсім ладу й порядку в державі і треба багато матеріяльних засобів. А щоб удержати в державі лад і порядок, на це треба передовсім оборонити державу від ворогів. Значить—треба сильного дисциплінованого війська, яке слухалося-б своєї влади. А щоб сотворити хоробре й дисципліноване військо, на це треба вихованих вже людей і великих засобів.

Вже з цих коротких набросків кождому ясно, яка це дуже складна й тяжка справа—велика політика. Вона така складна й така помотана, так у ній все пов'язане з собою так одно від одного, кожне від кожного залежне, — що треба великої науки й значного досвіду тільки на це, щоб ці справи розібрати як слід. Але навіть найбільш учений чоловік не в силі в цім вирішувати справ нічого путнього зробити, коли він з роду не має хисту до політичних і державних справ. Для того лучається не раз, що навіть прості люде, розуміється в

менший окрузі, краще ведуть загальні справи чим учені. І цим оправдана **блада** **трудогих рад** робочого народу на місцях. Тут головна річ в цім, щоб учасники цієї влади були чесні, мали хист до публичних, особливо господарських справ, і знали місцеві обставини. До зрозуміння великої державної політики внутрішньої і закордонної треба вже науки й досвіду, треба довголітньої праці в цім напрямку.

Такі праці й такі політичні науці не може віддавати свого часу військо. Не може, бо воно має своє високе завдання, хто зна, чи не найвище з усіх завдань, про які тут згадувалося. Військо має витворити дисципліновану силу, яка повинна захищати всю цю складну будову рідної держави. Воно має слухатися керманичів своєї рідної держави и працювати тільки над собою.

„Як же це?“ Запитає дехто. „Все безумовно слухатися? А коли ці керманичі нашої держави робили б лиху політику,

То й тоді має військо підпирати її?“.

На це питання відповідь може бути тільки така: Чи політика керманичів держави лиха, чи добра,—це має судити не військо, тільки **бесь народ** через своїх вибраних послів (депутатів), бо інакше ніколи не було б ладу в державі.

Є лишень оден виімковий випадок, коли військо може й навіть повинно виступити проти правительства своєї держави озброєною силою. А саме тоді, коли правительство поповнить головну зраду: себто віддасть свою державу в підданство другій державі хочби воно це підданство охрестило хитрим словом „федерація“ (злука), як це зробив б. гетьман Павло Скоропадський. Коли він проголосив „федерацію“ України з Росією, тоді Січові Стрільці, що тоді стояли табором у Білій Церкві, підняли повстання проти гетьмана і ще тоїж ночі рушили на Київ, піднімаючи скрізь український народ до бунту проти гетьмана України. Одначе вони не зробили

цього на підставі пустих поголосок тільки тоді, коли постанови одобрили Українські національні партії зв'язані в Національний Союз і коли мали в руках прилюдно оповіщений гетьманський маніфест, яким він хотів віддати українську державу в підданство Москвитині (бо ВСЯКА „ФЕДЕРАЦІЯ“ З СУСІДОМ ВСЕ КІНЧИТЬСЯ ПІДДАНСТВОМ І НЕВОЛЕЮ ОДНОГО З НИХ). Тоді Січові Стрільці не завагалися зрадникові зломати присягу. І правильно зробили. Бо хто стоїть на чолі держави, цей має дбати про її незалежність від чужинців. Тоді треба його слухатися. Інакше не треба йому додержувати ніякої присяги бо присяга зложена ворогові Рідного Краю неважна й тільки дурні вважають себе зв'язаними такою присягою. Присяга українського війська свята і важна тільки тоді, коли вона зложена українській владі, яка стоїть за незалежність і самостійність української держави.

Поза цим одним виімковим випадком

всякий бунт або навіть непослух війська супроти правительства Ріднього Краю це погана зрада, яка на ціле життя плямить тих, що брали в ній участь, а рідному народові приносить страшні шкоди. Бунт і непослух війська не має ніякого оправдання ні в совісті ні в історії навіть тоді, коли правительство видається комусь „недобрим“. **А це для того, що сбое набить найгірше прабительство бсе таки лучше чим чуже найкраще.** Зрештою життя й політика цілого народу легко можуть змінити недобре правительство, а раз розполітиковане й неслухняне військо дуже важко привести до порядку: воно стає язвою Ріднього Краю, замість бути його підпорою. Раз розполітиковане військо викликає в краю вічну революцію й нелад, серед якого нікому не буде добра. В історії й сучасности маємо багато прикладів цього, до чого доводить розполітикування військ. Через це упадали навіть наймогутніщі держави, а слабі ніколи не

могли прийти до сили й поваги, як Нор. держави середущої й полудневої Америки, що мають навіть величезні землі й ще більші багатства, але до сили прийти не можуть.

Але все це не значить іще що солдат не сміє нічого знати про політичне життя свого народу. Противно—кожний козак повинен читати часописи і книжки, бо чим він більше буде освічений, тим більше він полюбить свою державу тим більш уважатиме на це, щоб вона була міцна і велика, тим більше дбати—не за честь українського війська і його дисципліну. Значить—козак може й повинен знати про всі політичні питання свого народу, про всі його політичні партії. Тільки поки він козаком, поки носить зброю,—не сміє слухати підшептів жадної партії. Бо його покликав до своєї оборони ЦІЛИЙ НАРІД а не одна партія. Для того військо має стояти понад всіма партіями.

А чи добре зробило військо що збунтовалося проти російського царя? Розумієть-

ся що добре. Чому? 1) Бо царський уряд був ворожий народній владі. 2) Бо царський уряд гнобив інші народности, особливож українську народність. Український нарід був темний і довгі часи підпирав російську владу, йшов за нею в огонь і в воду. Але нарешті він прозрів і тепер кождий освічений селянин розуміє, що на Україні можна підпиратитільки Українську владу, а всяку чужу владу треба обовязкого нищити.

А по чім пізнати, що якась влада українська? Це дуже легко пізнати. Правдиво українська влада говорить і видає писемні накази тільки в українській мові, заводить у війську тільки українську команду, підпирас тільки українську культуру (освіту, щьоли, часописі, книгозбірні і т. д.), а головне-ОБСТОЮЄ САМОСТІЙНІСТЬ УКРАЇНСЬ-ОІ ДЕРЖАВИ. Коли якась влада не робить цього то вона ворожа українському народові хочби сиділа на Україні й називала себе „українською“ (як це робить совітська влада в Харкові). Всяка федерація

(злука) України чи то з Росією чи з Польшею—це кайдани на український народ—і хто хоче нас федерувати (лучити) з іншою державою, цей лютий ворог України, проти якого треба боронитися до останнього віддиху. Чому? Бо колиб Україну сфедерували з іншою державою, тоді та сусідка вивозитиме з України, хліб і збиратиме силою українських селян для оборони СВОЇХ границь, які нас нічого не обходять. Це булаб руїна й неволя України.

Що б не допустити до зруйнування й поневолення Рідного Краю мусимо з'організувати міцне, постійне й дисципліноване військо. Навіть шкільну молодь треба в т. зв. пластунських одрядах вправляти до військової штуки, бо в цій оборона нашої незалежності від захланних сусідів. Не дурім себе ніяким світовим миром. Це байка придумана добродушними людьми, які не знають людської вдачі, або людьми лукавими для нерозумних. Зрештою якби настав світовий мир, тоді й українське військо не буде воювати.

А покищо готуймо велику, озброєну силу, переняту одою ідеєю (думкою)-ІДЕЄЮ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

Найбільш дисципліновану армію (військо) витворила була стара римська держава, якою вона ще до приходу Христа завоювала тодішній світ хоч початки її були невеличкі. Яка велика була дисципліна староримського війська, можна судити по такій пригоді: В р. 70 по Христовім Різдві наступив в Італії великий вибух вулкана (огняної гори) Везувія. Земля тряслася страшно, від цього трусу тріскали навіть найміцніші муровані доми, великі маси чорного диму й гарячого попелу закрили сонце й стало темно, як в ночі. Серед тої темряви полилася червона, розжарена лява (розтоплене з горячі каміння), яка плила з високої гори й заливала все кругом—міста і села, поля й шляхи. Все, що жило, втікало передцим невиданим, а страшним явищем. Тільки стійки (караули) римського війська твердо стояли на своїх постах, на яких установила їх

влада—стояли поки їх не засипав горячий попіл і не заляла червона лява І досі відкопують зпід землі в рівних відступах заховані в попелі групи римських козаків.

Річ ясна, що таке військо що не уступало зі своїх постів навіть перед найстрашнішими силами природи—не уступало й перед ворогом. З таким військом можна було і свою державу оборонити й світ завойовувати, чого й dokonали старі Римляни.

Коли українське військо витворить у себе таку залізну твердість і дисципліну, тоді наш народ може бути певний, що його **НАЙБІЛЬШЕ ДОБРО-САМОСТІЙНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА** буде забезпечене. А до цього треба, щоб військо було свідоме, що бореться за це найвище добро, але щоб не було розполітизоване, тільки здійснюване.

Збираємо все сказане тут по пунктам:

1) Військо це найважливіша організована сила держави, що має своє окреме завдання: боронити самостійності рідної держави пе-

ред кождим зовнішнім ворогом й удержувати лад і порядок в нутрі держави. Цьому завданні мусить військо посвятити весь свій час.

2) Щоби сповнити це завдання, мусить військо бути міцно дисципліноване й слухатися своєї української влади. Є тільки один випадок, коли військо може й повинно збунтуватися проти своєї влади а саме тоді, як своя влада зрікається незалежності Української Держави. Проти чужої влади український козак і кождий українець все повинен бути готов до повстання.

3) Політика це проява життя всієї суспільности, всего народу. Політикою повинні займатися політичні партії, а не військо. Колиб військо займалося політою, то це була-б річ така неприродна і шкідлива, якби цивільні (штатські) люде, що не знають військового діла, — хотіли наказувати в бою військовим, як стріляти з гармат і скорострілів, куди заходити ворога і т. д.

4) Військо тоді заслугує на пошану коли воно має залізну дисципліну й коли

знає, за що бореться. Тепер українське військо бореться **за Самостійну Українську Державу**, яка має дати й на віки вічні забезпечити українському народові землю й волю по найдальшій межі України, де тільки живе український робочий народ.

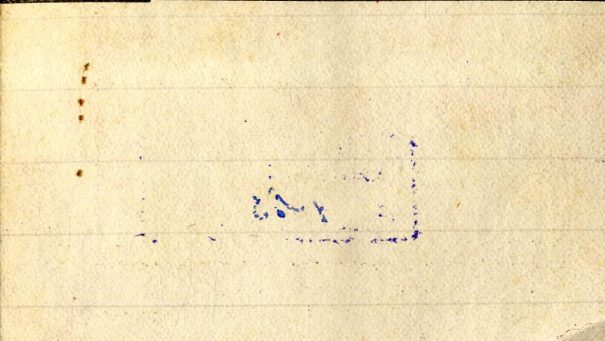

Львів. Бібліотека
АН УРСР

Львівська державна
наукова бібліотека

№ 4058

Видано коштом і заходом Коша Січових Стрільців
у Кременці на Волині
Друковано цю книжечку в 10.000 примір.

РЛ 4058 0,48 (1986)

Український Просвітний

У

Видання:

1. Про політику

Числ. 1 1920

2. Про політику

Числ. 1 1920

Продовжуються:

3. УСТІЙ УКРАЇНИ

4. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

5. РЕЛІГІЯ УКРАЇНИ

6. ПОРАДНИК ДЛЯ ПРО-
МОВЦІВ

7. ІСТОРІЯ СІЧОВИХ
СТРЕЛЬЦІВ

В другій серії видання по-
ложено військового питання:

57.782

Просвітні Листки
Січових Стрільців

ВІСЬКО

І

ПОЛІТИКА

Написав

Д-р ОСИП НАЗАРУК
Член Сталінської Ради

Кропивницький, друк. В. ЦИЖКА, 1919.